

SISZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 288. szám. Nagyvárad. Szombat 1914 december 12.

Az oroszok kitakarodnak Magyarországból.

A németek küzdelmei. Harcok a Kaukázusban. Seregeink helyzete Szerbiában.

Annak a hadi történetben páratlanul álló hősiesség ellenállásnak, melyet a magyar és osztrák seregek az északi harctéren az orosz tulerővel szemben kifejtettek, felsőbb elismerésül a király Frigyes főherceget tábornaggyá nevezte ki.

A tábornagi rang a legmagasabb fokozat a katonai méltóságok közt. A magyar és osztrák hadseregben csak kivételesen, kiváló haditényekért adták ezt a rangot mindenkor. Tábornagyok voltak III. Károly és Mária Terézia híres magyar vezérei, Nádasdy és Pálffy, tábornagy volt Albrecht főherceg, a eustozzai győző, akinek halála óta a magyar és osztrák hadseregben tábornagy nem volt egészen mostanáig, a mikor északon küzdő vitéz seregeink főparancsnoka, Frigyes főherceg kapta meg ezt a ritka kitüntetést. Elismerése ez a négy havi hadjárat eddigi dicső fegyvertényeinek s lelkesítés a jövőre nézve.

Hogy a jövő, akár a távolabbi, akár csak a legközelebbi jövő milyen eseményeket hoz magával, azt természetesen senki sem mondhatja meg. Annyi bizonyos, hogy a lengyelországi hadszíntéren a magyar, német és osztrák egyesült seregek rendkívül erős támadásba mentek át s erősen szorongatják az oroszokat. Délen, a Kaukázusban a törökök kötnek le egyre nagyobb orosz

erőt, hevesen ostromolják Batum városát s olyan komollyá tették az oroszok helyzetét a Kaukázusban, hogy maga a cár is jónak látta kaukázusi seregeit meglátogatni és csüggedésüket megjelenésével — ha lehetséges — eloszlatni.

Az oroszok tehát, akik eddig csak Lengyelországban csatáztak, most kénytelenek épp úgy két arconalra küzdeni, mint mi és a németek. Sőt, hogy a paritás teljes legyen, a franciáknak is egyre nagyobb gondot okoz Marokkó, ahol egyébként a franciák évek óta hadakoznak a benszülöttekkel. A szent

háboru kihirdetése most még jobban lánggra lobbantotta az arabok francia gyűlöletét, a franciák kénytelenek voltak Marokkót és Fezt kiüríteni és a tengerpartig visszavonulni.

Jellemző, hogy a francia közvéleményben egyre jobban tért hódít a meggyőződés, hogy a Vatikánnal ki kell békülni. Kissé későn gondolnak erre, de ezt az okos lépést is soká meg fogja akadályozni Poincaré és a hatalmon lévő többi elvakult és elvadult szabaddóműves.

Tudósításaink a következőket jelentik:

Az oroszok kitakarodása Magyarországból.

Budapest, december 11. A következő hiteles értesítést kapta egy esti lap a kárpáti helyzetről: Sárosmegyében az oroszok teljesen vissza vannak verve. Bártfa tegnap óta ismét birtokunkban van, a hivatalok már megkezdték működésüket és a lakosság is kezd lassan visszaszállingózni. A lakosság visszatelepítésének még nagy akadálya, hogy előbb élelmiszerekről kell gondoskodni, minthogy az oroszok a városban található összes élelmicikkeket elfogyasztották, illetve magukkal vitték. A város ugyszólván teljesen sértetlen maradt. A polgármester mindvégig helyén maradt és úgy látszik ennek köszönhető, hogy az oroszok nem garázdálkodtak és a várost nem rongálták meg. Egyes lakásokból elvittek értékesebb holmikát is, azonban a kár nem jelentékeny. Az orosz csapatok utoljára Vizköznél állottak meg és azután a duklai szoroson át **kivonultak a megye területéről.**

Zemplénben az oroszokat teljesen visszaszorítottuk. Legfeljebb a határszéli erdőségekben elszórva lehetnek kisebb, inkább eltévelyedett orosz csapatok. Sztrapkó és Mezőlabore már napok óta csapataink szálláshelye.

Ungmegyében még csak Uzsok táján vannak kisebb orosz csapatok. Ezek azonban nem támadnak.

Máramarosmegyében az orosz csapatok Majdánkáig nyomultak előre, azonban itt sem támadnak, mert úgy látszik, nem érzik magukat elég erősnek.

Bártfa ismét magyar kézen.

Budapest, december 11. Az oroszok kárpáti betörése alkalmából Sárosmegyében Bártfát csapataink stratégiai okokból kiürítették.

Ujabb hadműveleteink eredményeképpen jelenthetjük, hogy Bártfa ismét birtokunkban van. Az oroszok itt is visszavonulóban vannak a határ felé.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangú, elegáns és jutányos.

Főraktár:

Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Hadseregünk ujcsoportosítása Szerbiában.

— Belgrád, új gócpont. —

A hadvezetőség jelentése, amelyben a szerb határon küzdő csapataink új csoportosulását adta hírül, sok helyütt aggodalmat keltett, általában pedig nincsenek tájékozva afelől, hogy a jelentés tulajdonképpen mit foglal magában.

Illetékes helyről erre vonatkozólag az alábbi felvilágosítást nyertük:

— A szerb hadsereg Mladenovac—Aranyelovác és Gorni—Milanovac közé vonult vissza, miután Valjevó körül helyzete tarthatatlanná vált. Az új védelmi vonalat még az ennexió idején rendkívül megerősítették és a Rudnik-hegység is kedvező defenzívát ígért. A mi hadvezetőségünk természetesen tájékozva volt az ellenséges védelmi vonal erősségéről és alkalmasságáról s tisztában volt azzal, hogy a szerbek itt kétségbeesett küzdelmet fognak kifejteni, hogy menekülő seregeiket biztosítsák. A szerbek minden lehető tartalékjukat erre a vonalra hozták, amelyeket csapataink eredményesen visszautasítottak. Csapatunk arra a megállapításra jutottak, hogy az ellenség Aranyelovác és Gorni Milanovac közt a természeti akadályok felhasználásával elsáncolta magát. Miután pedig Belgrád elfoglalásával módunkban áll a Szerémség és a Bánát gazdag vasutvonalait felhasználnunk, ezzel új fázis kezdődik Szerbiában, a mi csapataink megfelelő elhelyezkedésével a szerb seregek összeomlását fogja eredményezni.

Oroszország félti Szerbiát.

Szofia, december 11. A pétervári lapok Belgrád megszállásával foglalkozva a következőket közlik: Szerbia részére ez messzemenő hátrányt jelent stratégiai és politikai szempontból egyaránt. Szerbiának sürgős segítségre van szüksége. Helyzete azonban csak rosszabbodni fog, amíg létre nem tudják hozni a balkán nemzetek közti békés megértést. Ez az indoka annak,

hogy az entente hatalmai most teljes gőzzel dolgoznak a román-bolgár-szerb kibékítésén.

Hivatalos jelentés a szerb hadszíntérről.

Budapest, december 11. Erkezett d. u. 2 órakor. Hivatalos a déli hadszíntérről. A déli hadszíntéren semmi fontosabb esemény sem fordult elő. Az elrendelt eltolások általában nagyobb harcok nélkül mennek végbe. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Bombákat dobtunk Cetinjére és a Lovcenre.

Róma, dec. 11. Egy osztrák-magyar repülőgép elszállott Cetinje fölött és bombákat hajított, a melyek az orosz követségre és Danilo trónörökös nyaralójára hullottak. Egy embert megölt a robbanás. A helyőrség élénken tüzelt az aeroplánra, a mely sértetlenül repült el Cattaró felé, de utközben bombákat vetett le a Lovcenre.

A cár a kaukázusi harctéren.

Berlin, dec. 11. (Magyar Távirati Iroda.) A „Lokalanzeiger“ jelenti Kopenhágából: Miklós cár tegnap Tiflisbe érkezett. A pályaudvaron több küldöttség fogadta, köztük a georgiai nemesség képviselői.

Harc Batumért.

Konstantinápoly, dec. 5. (Magyar Távirati Iroda.) A főhadiszállás a következő kommunikét teszi közzé:

Tegnap az oroszok hadihajók védelme alatt megkisérelték Gonja mellett, Batumtól délre csapatok partraszállítását, hogy bennünket oldalba támadjanak. A partraszállított orosz csapatokat visszavonulásra kényszerítettük, miközben nekik súlyos veszteségeket

okoztunk. A harc folyamán két ágyút zsákmányoltunk.

A Van vilajet határán lovasságunk az orosz lovasság támadását visszaverte. Vantó keletre, Deiz mellett a perzsa határon az oroszok támadását visszavertük, miközben nekik veszteségeket okoztunk.

A német hivatalos jelentés.

Berlin, dec. 11. Budapestre érkezett délután 2 órakor. A nagyfőhadiszállás jelenté:

Flaudriában előbbre haladtunk, az Argonneektól nyugatra és keletre az ellenséges tüzérségi állások ellen jó eredménnyel harcoltunk. A franciáknak de Cretre és pois Pretre körül és a Pont à Russontól nyugatra ellenünk intézett támadását visszavertük.

A mazuri tavaktól keletre nincs változás. Észak-Lengyelországban támadásunk tovább haladt. Dél-Lengyelországban sincs változás. (Miniszterelnökség sajtóosztályától.)

Hollandia készülődése.

Amsterdam, december 11. Vilma királynő elnöklété alatt tartott minisztertanács a következő rendszabályokat léptette életbe: Az egész kétszázézer főnyi mobilizált hadsereg hadi állapotban marad. Decemberben 250 millió forint hadikölcsönt fognak kérni, melynek az a része, ami önkéntes jegyzés folytán fedezhető nem lesz, kényszerkölcsön jellegével fog birni. Seeland tartomány azonnal védelmi állapotba lesz helyezendő. Minden katonai hírré vonatkozólag behozzák az újságenczurát. (M. T. I.)

Az oroszok hadiköltsége.

Bazel, december 11. Oroszország hadikiadása december 1-ig hatezernegyvenhétmillió rubelt tesz ki. (M. T. I.)

Mikszáth-Almanach 1915-re.*

Ki keres most oly képet, amely esendéletet ábrázol? Ki kíváncsi oly szerelmi történetre, amelyben az idill aranyfelhője uszik? A háboru dübörgése kikapcsolta érdeklődésünkben legalább egy időre az effajta munkákat. A kirakatokban, ahol máskor új regények és novellák kötetek versengve ajánlák magukat a közönségnek, térképek függnek. S ami újdonságra rávilágít a könyvesbolt villanyfénye: jóformán kizárólag a népek fegyveres mérkőzésével függ össze.

Az írók és kiadók sok új terve, az ideai karácsonyra, beemmaradt az asztalfiókban. Egy könyv azonban kivétel. E könyv a „Mikszáth-Almanach“, amelynek szerkesztői örökségét Herczeg Ferenc vette át s amelynek megjelenését nem gátolhatta az, hogy újságjainkban ma Höfer vezérőrnagy jelentéseit olvassuk legelőször.

Singer és Wolfner az idén is kiadta a Mikszáth Almanachot, mert e könyv sokkal több, mint egy új kötet a karácsonyi könyvpiacon. Elmaradásával nemcsak az eddigi Almanach kötetek folytonossága csonkult volna meg, hanem a közönség asztaláról is hiányzott volna egy mindig várva-várt irodalmi csemege. A Mikszáth-Almanach immár tradíció.

Elég kiejteni nevét s az olvasók népes tábora, hogy jelenti a jó ízést, a válogatott eszközökkel dolgozó magyar novellairódalom pompás csokrát. Ahová posta útján eljut a

* Mikszáth-Almanach az 1915. évre. Szerkesztő Herczeg Ferenc. Egyetemes Regénytár. XXXI. évfolyam 1—2 kötete. Singer és Wolfner kiadása. Ára diszkrétben 2 korona.

magyar betű, ott megtaláljuk a piros kötésű Mikszáth-Almanachot is. S ahol a kézbe-sítő leteszi e formás könyvet, ott a magyar mesélőkedv színe és illata tölti meg a levegőt. Mint mindig, az 1915-re szóló Almanachnak is féltő gonddal készült össze a tartalma. Vaskos teste belletristáink színjavának elbeszéléseit fűzi egybe. A szerkesztő Herczeg Ferenc két művészi írással szerepel az Almanachban. Egy drámai erejű „Ot órakor“ c. elbeszéléssel s a naptári rész után következő „Előszó“ val, amely — mint annak idején Mikszáth alatt — az ő mondanivalói révén is valósággal irodalmi esemény. Mellette a következő novellisták termékeiből kötött az új Almanach dus kévét: Balla Ignác, Bársony István, Bónyi Adorján, Erdősi Dezső, Farkas Pál, Herczeg Ferenc, Krúdy Gyula, Lőrinczy György, Lovik Károly, Malonyay Dezső, Móricz Zsigmond, Pekár Gyula, Scossa Dezső, Szomaházy István, Somlay Károly, Szikra, Szmrecsányi Béla.

A Mikszáth Almanach Singer és Wolfner (Budapest, VI. Andrassy-ut 16) kiadásában jelenik meg. Ára 2 korona.

Herczeg Ferenc pompás előszavát itt közöljük.

Előszó.

Hajdan a költő és katona jó bajtársak voltak, mert kölcsönösen megtalálták egymás palackjában az italt, amelyre szomjaztak. A költő hősiességre, a katona hírnévre szomjazott.

A háboru volt a költő igazi nagy témája. A tüzes forgószél, amely kiragadta a nyárspolgárt az élet lapályaiból, önmaga és mások fölé emelte, harcok lovagjává és éne-

kek hőségé szentelte. A háboru csodálattossá tette a valóságot és a költő a esatater fölött vonuló felhőkön gigantikus Istenárnyéket látott ágálni.

A mai háborunak is vannak csodái és azok különben a régiéknél. A modern háboru istenei azonban nem a vezéri sátrak, hanem a lövőárkok lakóit, nem az egyént, hanem a tömeget avatják hőssé. A gép szerepe a háboruban demokratizálta a vitézséget. Százézer ember egy megvető gesztussal el tudja magában csitítani az önfentartási ösztönt, százézer élni és élvezni vágyó, szerelmes és éhes ifjú ember, — ez olyan esoda, amelyben Homér és Vergil nem tudott volna hinni.

A közkatonai áldozatkészsége nagyobb az eposz hősnél, mert hiszen a hős égi és földi kincsekért, hatalomért, dicsőségért, szerelemért küzd, a katona pedig egy gondolatért hal meg. Haza, király: egy gondolat; kötelesség, fegyelem is az.

A halálba induló katona artikulálatlan hurrákiáltása a legmélyebb szó, amit emberi száj kimondhat. Mélyebb a költő és a tudós szavánál. A katona, aki a szuronyok elé dobja ifjú életének verőfényes gazdaságát, a legnagyobbat áldozza embertársainak. Értsék meg az antimilitaristák: a katonát nem azért tiszteljük, mert embert ölni képes, hanem azért, mert meghalni képes.

Fájdalmas kegyelettel nézzük mostanában utcáinkon a gyűrött, szürke katonáknépeket. A ködszínű ruhájukhoz idegen föld iszapja tapad. A tekintetük merev és üres, mintha a pupillájukat kitágította volna véres borzalmak látása. Ami élet, tűz, erő, ifjuság volt bennük, az mind belefolyt a nagy kohóba, a háboru tüzesen hőmbőlő kohójába, ahol most egy új világot öntenek formába.

Megszűnt a kolera-zárlat.

A járványbizottság ülése.

Nagyvárad város járványbizottsága tegnap tartotta utolsó ülését.

Ezelőtt mintegy három hónappal, mikor az északi harctérről Nagyváradra szállított sebesült és beteg katonák között a kolera hivatalosan konstatálták, tagadhatatlanul ijedelem szállotta meg a város lakosságának egy részét és pedig nem minden alap nélkül, mert ha a veszedelmes ázsiai rém a közönség között is fellépett volna, aligha kerültük volna el a pusztulást.

Szerencsére azonban a közegészségi hatóság éber figyelme és szigorú gondoskodása folytán a város közönsége megmenekült a veszedelemtől, Különösen dr Mayer László városi főorvos körütekintő, buzgó és energikus intézkedésének, sikerült a veszedelmet távoltartani a város közönségétől.

A járványbizottsággá alakult közegészségügyi bizottság dicséretes odaadással támogatta a város főorvosát az óvintézkedések keresztülvitelében.

Hogy milyen elismerésre méltó munkát végzett dr Mayer László főorvos és a tisztiorvosi kar, azt igazolja azon körülmény, hogy az egész idő alatt sikerült a polgárságot a veszedelem fertőzésétől teljesen megóvni s eltekintve a Komádi határból behurcolt egy kolera esettől, polgári egyén egyáltalán nem kapta meg a kolera.

A katonaság között is sikerült a baj terjedését hasonló szigorú intézkedésekkel elfojtani s már mintegy három hét óta egyetlen újabb kolera megbetegedés sem fordult elő.

Tegnap a járványbizottság ülésén, amelyen Komlóssy József polgármester helyettes

Miféle jutalmat adhat ezeknek a hősöknek a nemzet? Szümmifélet, mert adni akartok nekik, azt előbb tőlük kell elvennetek, hiszen ők maguk a nemzet.

Es mit adhat nekik az irodalom? Halhatatlanságot? A tömeg épp olyan halhatatlan, akár a tenger, vagy a hegylano.

Az irodalom, legyünk őszinték, egyelőre tehetetlenül áll szemben az új háborúval. Ma nincs irodalom, valamint élet sincsen. Ma csak a háboru van. A nemzetek reitentes erő kifejtése megremegetteti lábunk alatt a földet és vérszínűre festi fejünk fölött az eget. Ki tudná ezt most versbe szedni? Nem költő, csak egy mükedvelő császár volt, aki a lantját pengette, midőn Róma lángban állott.

Az irodalom várja a holnapot. A dicsőség reggeli fényében égő holnapot, amely egy új és ifjú magyar nemzetet fog besugározni. Mert bármilyen hosszú és bármilyen sötét lesz is az éjszaka: egyszer reánk fog virradni és a virradat dicsőséges lesz. A magyar nemzet megifjodva, megerősödve, győztesen fog kilépni a homályból. Már győzött abban a pillanatban midőn ledobta királyi testéről a közömbösség, a kételkedés, a pártoskodás és az idegen imádás koldus rongyait.

Ha eljön a holnap: egy új ifjuság pirja fog égni a nemzet arcán. Lesznek munkásaink és lesznek költőink; dolgozni és énekelni fognak. És a költők között lesznek azok is, akik méltók arra, hogy babért és virágot nyujtsanak a nagy háboru szürke hőseinek. Akkor majd a szürke hősök hajlott dereka déleegen ki fog megint egyenesedni és a szemükben, amely most üres és szomoró, egy új élet visszfénye fog ragyogni. Majd holnap!

A szerkesztő.

elnökelete alatt, a bizottság tagjai majdnem teljes számmal voltak jelen, dr Mayer László v. főorvos azon örvendetes jelentést tette, hogy már csak néhány koleras beteg van ápolás alatt, de ezek is tul vannak a veszedelmen; *mintegy három hét, azaz november 22-ike óta újabb kolera megbetegedés Nagyváradon egyáltalán nem fordult elő.* Indítványozta, hogy a járványnak és a járvány-bizottságnak megszűnését mondja ki a bizottság, egyben pedig kérje fel a város polgármesterét, hogy Nagyváradot a kolera-zárlat alól oldja fel.

Az indítványt örömmel fogadták el s ezzel Istennek hála, a járványbizottság további funkciója megszűnt.

A zárlat megszüntetéséről Komlóssy József polgármester-helyettes azonnal intézkedett s erre vonatkozólag a következő hivatalos értesítést adta ki:

A mai járvány-bizottsági ülés határozata alapján tekintettel arra, hogy Nagyváradon az ázsiai kolera járvány teljesen megszűnt és folyó évi november hó 22-e óta újabb megbetegedés nem fordult elő és az ápolás alatt lévő betegek is teljesen felgyógyultak — tisztelettel tudatom, hogy Nagyvárad városát a 110.000—1911. B. M. szabályzat 64. §-a értelmében a zárlat alól feloldom.

Nagyvárad, 1914. dec. hó 10.

Komlóssy József,
polgármester h.

Uj kanonokok.

A Széchenyi Jenő halálával a váradai káptalanban megüresedett irodalmi stallumot — mint értesülünk — az apostoli király Ófelsége már betöltötte s az erre vonatkozó királyi adománylevelek expedálva vannak.

Az irodalmi stallum betöltése kellemes meglepetés lesz az egyházmegyének, mert e stallumot ezuttal ismét a nagyváradai egyházmegye papja kapta. Száz esztendő alatt most másodszor történik ez: 1905-ben néhai dr Steinberger Ferenc székébe a kiváló történettudós dr Karácsonyi János ült, most pedig Széchenyi Jenő stallumának Lopussny Gyula Ágost az egyházmegyei iroda igazgatója lett az örököse.

Hogy az egyházmegyei papság jogai az irodalmi stallumokra ezzel ismét feléledtek, gróf Széchenyi Miklós püspök főpásztori gondosságának és éberségének köszönhető.

Az új kanonokok igen érdemes munkásságot fejtettek ki úgy a lelki pásztorkodás, mint az egyházmegyei közigazgatás terén.

Lopussny Gyula Breznóbányán született 1855. december 31-én, tehát most 59 éves. A felvidékről került Nagyváradra, ahol nagybátyja Lopussny Ferenc volt egyetemi tanár, kanonok volt, aki unokaöccsét az akkori Salamon-fundatióban (a mostani Szent József-intézetben) neveltette a gimnázium első osztályától kezdve. Itt végezte el a gimnáziumot, majd a theológiát és 1878-ban június

23-án pappá szentelték. Mint káplán 5 évig működött Debresenben, majd 1883-ban Vaskóhára ment adminisztrátornak, majd ugyanott plébános lett; 1885-ben Mezőbikáson lett plébános és 1886-ban Ipolyi Arnold, püspök, szentszéki jegyző és püspöki ceremoniáriussá nevezte ki. Három évig működött az egyházmegyei irodában s 1889-ben a Szent József-intézet alkormányzója lett. Mint intézeti alkormányzó 1905-ben hosszabb ideig adminisztrátora volt a várad-olassi plébániának, Dencs János plébános kanonok halála után.

Gróf Széchenyi Miklós 1911-ben megbizta az egyházmegyei iroda vezetésével, kinevezvén őt az egyházmegyei iroda igazgatójává. Főpásztor ezel a kitüntető bizalommal méltányolta Lopussny Gyula szilárd jellemét, kiváló tehetségét és nagy munkaszeretét. 1911-ben lett tb. kanonokká, ugyanakkor, midőn az egyházmegyei iroda vezetését is átvette.

Lopussny Gyula kiváló egyéniségével, intakt papi karakterével és kiváló működésével vált méltóvá a királyi kegyre, de főképp az egyházmegyei iroda vezetésében szerzett nagy érdemeit kívánta méltányolni főpásztor, midőn őt terjesztette fel kinevezésre.

Lopussny Gyula az irodalmi téren is működött: megírta Szaniszló Ferenc életét s ezzel kiváló irodalmi emléket emelt Várad néhai nagy püspökének s egyben megírta a sokáig vezetése alatt állott Szent József-intézet történetét is.

A közigazgatási életben is tevékeny szerepet vitt az új kanonok: évek óta egyik igazgatója Nagyvárad legelső pénzügyintézetének, a Magyvárad Takarékpénztárnak.

Lopussny Gyulában kiváló erőt nyert a nagyváradai káptalan, kinek nagy munkareje, kiváló írói készsége, nagy tehetsége tevékeny szerepet biztosítanak részére a káptalan ügyeinek intézésében.

A Lopussny Gyula kinevezésével megüresedett tiszteletbeli kanonokságot Brém Lőrinc tiszteletbeli pápai káplán, püspöki titkár nyerte el. Brém Lőrinc 1877-ben július 5-én született a szatmármegyei Fény-en, tehát jelenleg 37 éves. Középszkoláit a 6-ik osztályig Nagykárolyban, a 2 felső osztályt Nagyváradon végezte s ugyancsak a theológiát is. Pappá szentelték 1900. szeptember 18-án s azután Belényesen volt káplán egy évig, majd boldog emlékezetű Schlaueh Lőrinc bibornok, püspök kinevezte püspöki aktuáriussá. Ettől kezdve az egyházmegyei hivatalban működött; 1905-ben lett szentszéki aljegyző, 1906-ban pápai tb. káplán, 1911-ben püspöki titkár és szentszéki jegyző.

Az új tiszteletbeli kanonok már két főpásztorának kiválóan kedvelt embere. Szmeresanyi Pál püspök nagyon szerette, annyira, hogy a nagy beteg püspöknél nélkülözhetetlenné vált.

Beteg főpásztorát oly nagy gonddal, oly önfeláldozóan ápolta, hogy ezzel az egész egyházmegye halálját érdemelte ki, mert mindenki tudta, hogy a szeretett főpásztorának ő a leggondosabb ápolója.

Nem kevésbé méltányolja Brém Lőrinc kiváló érdemeit jelenlegi püspöke, gróf Széchenyi Miklós is, kinek teljes bizalmát bírja.

Brém Lőrincet fiatal korában éri a ki-

rályi kegy értékes egyházmegyei hivatali működése jutalmául. A fiatal tb. kanonokot egész Nagyvárád ismeri a város társadalmá-

nak is rokonszenves tagja s mint kiváló egyházi szónok különösen nagy népszerűségre tett szert.

A szép kémnő.

Három izgalmas hónap története.
Részletek a legügyesebb női spion naplójából.

A háboruban a legnagyobb és legnehezebb feladatot végzik a kémek. Maguk, a katonák, dacára annak, hogy meglizetik, sőt meg is becsülik az ügyes kémeket, mégis valami lenézés félet éreznek irántuk és éreztetik velük. A katonák tiz parancsolatának egyik legelső pontja az egyenesség. Lehet, hogy ezért a lenézés. De a spionok nem törődnek ezzel. Jó pénzért, sokszor azonban lelkesedésből, hazaszeretetből a legnagyobb veszélynek teszik ki magukat, az életüket kockáztatják, hogy meg tudjanak valami fontos mozdulatot, vagy titkos tervet az ellenségtől. Azt mondani is felesleges, hogy az igazi kémek intelligens, több nyelvet beszélő emberek, akik sok mindenhez értenek.

Különös előszeretettel alkalmaz a hadsereg nő kémeket. A gyengébb nemhez tartozók nagyon finom érzékkel bírnak ahhoz, hogy lehet a férfiaktól megtudni sokszor a legféltettebb titkot is. Lassabban, tapintatosabban végzik a munkájukat, de legtöbb esetben meglepő jó eredménnyel.

Tegnap az egyik előkelő szállodában egy Krakóból érkezett hölgy szállott meg. Nagyon elegáns, de nem feltűnő öltözte, rendkívül bátor fellépése és finom modora sejteni engedte, hogy nem mindennapi nő. Kevés ékszere vagyont ér. Szóval előkelőséget és gazdagságot árult el.

Az a körülmény, hogy Krakóból jött, elég volt arra, hogy munkatársunk felkeresse és beszélgessen vele.

Nagyon udvariasan fogadott, de beszélni nem akart. Különösen Krakóról nem és arról, hogy miért jött Nagyváradra. Végül hosszas kérdés után elárulta, hogy ő az osztrák-magyar hadsereg kémje volt három hónapig és most pihenni akar. Kipihen három hónap rettenetesen izgalmas munkájának fáradtságát. A beszélgetés hevében kijelentette, hogy soha többet ilyen szolgálatot nem teljesítene, mert megöli az idegeket, megerőlteti az egész szervezetet.

Csak lenn a kávéházban, ismeretségünk és beszélgetésünk második órájában volt hajlandó elmondani egy érdekesebb esetet. Mikor befejezte az elbeszélést nevetve így szólt:

— Tudja mit? Most már úgy sem állok a hadsereg szolgálatában, odaadom a naplóm egy részét. Böngésszen ki abból valamit.

A finom bőrkötésű naplóból a következőket jegyeztem le:

Szeptember 9.

Támadás készült I. . . ellen. D. S. ezredes röviden megmagyarázta, hogy négy nap alatt milyen adatokat kell beszolgáltatnom. A feladat nehéz volt, de sikerült megoldani. Szekeret, orosz szekeret fogadtam és magparancsoltam, hogy megkerülve I. . .-t hajtsan be a városba. A kerülő azért volt

szükséges, hogy azt hidjék északról jöjök. Hamisított okmányaim garmadából a szükségesekeket vittem magammal és a város hátrában lévő posztok sorfala közt nyugodtan behajtottam. Természetesen kihallgatásra vittek és mint rendesen, francia chansonettnek mondtam magam. Megnézték az irataimat, elfogadták őket és szabadon engedtek.

Első dolgom volt megtudni, mennyi emberből áll I. . . helyőrsége. Három hadnagy is udvarolt, könnyű volt kivenni belőlük. Sőt azt is megtudtam, hogy az ott tartózkodó három ezredhez egy héten belül még három fog csatlakozni. Sétáim közben megfigyeltem a hidakat, a vasuti állomást, a városon kívül felállított ágyu útegek számát.

Két nap múlva a már elfogadott hamis okmányaim és a parancsnok tolatkozó udvariaskodása révén megkaptam az engedélyt, hogy elhagyjam a várost, még pedig dél felé. Adtak ugyan mellém egy őrt, de az két kilométernyi ut után leugrott a szekérről és leteküdt aludni.

Mikor kialudta magát, bizonyára azt hazudta, hogy elkísért W. . .-ig. Ide szólt az utazási engedélyem. Persze nem oda mentem, hanem a mi táborunkba.

Másnap elfoglaltuk I. . .-t. Az orosz segítség öt nap múlva ért volna oda.

Október 29.

Szankow orosz őrnagy gyanakodni kezdett. Faggatott, vallatott, kinzott. Végre azt kívánta, hogy ha chansonette vagyok, hát énekeljek valamit. Hangom van, sok orosz, meg francia dalt tudok, tehát eleget tehettem az őrnagy kívánságának.

A tisztektől tudtam meg másnap, hogy minden áron föbe akart lövetni, mint gyanus idegent. A tiszték bevoltak pezsgőzve, mikor ezt elárulták. Lehet, hogy nem is igaz.

Október 20.

A részeg hadnagyok közül szöktem meg. Az egyikétől elloptam egy térképet és egy kimutatást. A térkép nem érdekes. Minden katonának van olyan. A kimutatást ellenben K. D. honvédszázados magához vette. Az orosz sereg más napi ebédjének összesített rendelő lapja volt. Ebből megtudtuk, hogy hány emberből állt az orosz tábor. Ezért az egy iv papirosért nagy dícséretet és 500 koronát kaptam.

November 17.

Tévtúra kellett vezetnem az ellenséget. Most paraszt ruhába öltöztem és félig gyalog tettem meg az utat az oroszok által megszállott város felé. Természetesen már jóval a város előtt elfogtak. Csak arra vigyáztam, hogy a kezemet ne vegyék észre, hogy a szenny festve va rá.

Egy magasabb rangú tiszt hallgatott ki. Unalmasan végezte a vallatást és a harmadik kérdése már ez volt:

— Volt az ellenség között?
— Voltam. Ott jöttem keresztül.
— Nagy a táboruk? Sok katona mászkál az utcákon?
— Nagyon sok. Lehetnek százezren is, feleltem bárgyuan.

Az oroszok nem mertek támadni. Mikor már mertek, megérkezett a mi várva-várt segédsapatunk és visszaverték őket.

Nekem közel két hétig kellett akkor az

oroszok közt tartózkodni. Rongyos ruhában jártam és a katonák civibakját és konzervét ettem. Ugy adták könyörületből.

A naplóban ez a legutolsó feljegyzés. Mikor a szép kémnő kiszabadult az orosz táborból, azonnal Krakóba utazott és kérte, hogy mentse fel. Felmentették, de elővigyázatból Budapestre küldték. Mindenütt, a hova és ahonnan megy jelentkeznie kell, mert nem ritka eset, hogy a kémek mikor jól megismerték az ő hadseregük viszonyait, gyorsan átpartolnak és jőpénzért elárulnak mindent az ellenségnek.

A kémnő nagyon kért, hogy a nevét ne írjuk ki, csupán a nevének két első betűjét szabad nyilvánosságra hozni. De azt sem tesszük, kerülni akarunk minden, még a legkissebb kellemetlenséget is.

Két napi itt tartózkodás után a tegnap esti vonattal utazott a fővárosba a szép kémnő.

Varsót bevették:

*

Tegnap egész nap nem tudtunk nyugodtan maradni a telefontól. Alig akasztottuk föl a kagylót, már ismét berregett ez az idegölő masina.

— Kérem itt egy régi előfizető beszél.

— Mivel szolgálhatunk?

— Igaz kérem, hogy Varsót bevették?

— Nem igaz kérem.

Másik.

— Kérem itt az önök legrégibb hirdetője beszél. Igaz, hogy Varsót bevették?

— Nem igaz.

Másik.

— Kérem itt egy hűséges kávéházi olvasójak beszél. Igaz, hogy Varsót bevették?

— Nem igaz! (Közben informáló munkatársunk alig győzi kerülni a gutát, mely folyton fenyegeti) Ujból eseng a telefon.

— Kérem, itt egy új előfizető beszél. Már beküldtem az előfizetési díjat is. . .

A munkatárs közbe vág:

— Nem igaz kérem!

— Tessék?! Szavamra mondom, hogy beküldtem.

— Elhiszem kérem, nem is ez nem igaz, hanem hogy Varsót bevették!

— Ugyan kérem mit törődöm én Varsóval, csak azt akarom, hogy a lapot holnaptól kezdve az új lakásomra küldjék!

— Hála Istennek! Csakhogy nem Varsó.

A telefon azonban újból berreg. Munkatársunk dühösen kapja fel a kagylót.

— Halló! Nem vették be Varsót! Neem!

— Halló! Halló! Kérem itt Varsa beszél.

— Tessék, most már egyenesen Varsóból beszélnek!

— Nem Varsóból kérem, hanem Varsa a színeszél beszél! Tudatni kívánom az urakkal, hogy a mai sorozáson bevettek katonánk.

— Hála neked Magasságbeli! Tehát mégis bevettek valakit!

— Igen, engem vettek be és csupán azt kívánom még tudatni, hogy semmiféle ellentállást sem fejtettem ki és hogy nem is ostromolt senki!

Ekkor derült ki, hogy minden félreértésért Varsa, a színész a felelős, mert a kávéházban eldicsekedett vele, hogy bevették. Az, akinek elmondta, az tovább adta végre az »a« betűből valaki »ó« betűt csinált és így vették be Nagyváradon Varsa helyett Varsót a mi nagy bosszuságunkra.

Levél a fogságból.

Orosz földről jött az izenet . . .

Levelet forgatok kezemben, egy kis igénytelen lapot. Fakult, megkopott betűin látszik, hogy messziről jött. Vagy talán a reápergő könnyecsképektől olyan fakó? . . . Egy özvegy édesanya adta ide e levelet, egy bus szívű anya, aki annyi álmatlan éjszakán csak a fiára gondolt, az elveszettnek hitt fiura. Végül kapott tőle levelet. Orosz földről, orosz fogságból jött az izenet . . .

K. V. nagyváradi fiu, egyéves önkéntes, akit a háboru kitérése után csakhamar elvittek a galíciai harctérre. Vigan ment, csapongó jókedvvel, mintha lakodalomba készült volna. Édesanyja váltig siránkozott felette, de a fiu biztatta:

— Sohse sirjon édesanyám, miattam! Majd visszahoz a jó Isten. De levelet egyet se várjon tőlem, mert ha egyszer nem irnék, mindjárt holtomat gondolná. Pedig kitudja, talán éppen abban a percben érne a golyó, mikor a leveletem a kezébe kapná . . .

Aztán elment virágbokrétás sapkával arra a mezőre, ahol még télen, a hóban is virág nyillik, drága vérvirág. Igéretét hűsége senki betartotta, nem küldött egy sor irást sem övének. Pedig hogy várták! Édesanyja könnyek között feküdt, könnyek között kelt fel.

— Tudom, hogy nem látom többet az én drága fiamat, mondogatta a vigasztalóknak.

Majd jöttek a sebesültek a harcmezőről, jöttek sokan, akik a fiuval együtt mentek, de hirt adni egy sem tudott az aggódó anyának, s testvéreinek. Már letettek minden reményről, szinte belenyugodtak, hogy a derék fiu is ott nyugszik valahol egy névtelen sírban, ahol a névtelen hősök szoktak feküdni.

De egy nap váratlan eseményt hozott az édesanya számára. Leánya az utcán sétálva egy szakaszvezetőre bukkant, aki ugyan abban a szakaszban szolgált, amelyben K. V. volt beosztva. Ez tudott már valamit az önkéntes sorsáról. Elmondta az édesanyjának, hogy mindig együtt volt a fiuval, aki sokat gondolt haza. Nagyon sok átközetben vettek részt, s a fiatal önkéntes sem volt gyávább, mint társai, a fáradságot szívesen tűrte, s kedélyesség, vigság dolgában pláne felülmulta a többieket.

Aztán mesélt a szakaszvezető a dicső küzdelmekről, s az édesanya oly szívesen elhallgata a beszédet; hogyne, mikor az ő fia is részt vett azokban. A több érdekes epizód közül való a következő is.

Egy alkalommal a szakaszvezető több emberrel, ezek között K. V.-ral, járőrsi szolgálatot teljesített. A közellevő ellenséges csapatok állását kellett kipuhatolniok. Hosszas kóborlás után eljutottak egy faluhoz, ahol nagyobb orosz csapat tanyázott. Lészrevétlenül be tudtak jutni, mivel az oroszok borzasztó jókedvben voltak, t. i. a falu pincéit sorban meglátogatták. A mi katonáink is megkivánták az italt, mert bizony a sok gyaloglásból kiszáradt a torkuk. Sikerült is nekik egy még érintetlen pincébe lejutni. Ott aztán nem sokat kérték magukat, hanem hozzálátottak az itókához hamarosan. A kellemes mulatságba annyira belemelegedtek, hogy a külvilágyokról egészen elfelejtkeztek. Egyszer csak hatalmas puskaropogás riasztotta fel őket, s riadtan látták, hogy a pincébe puskaövek meredeznek lefelé. Gyorsan védekezésre gondoltak, s a boroshordó-

kat választották fedezékül. De annál nagyobb lett a meglepetés és az öröm, mikor a pinceajtóban felbukkanó katonákban a mieinkre ismertek. T. i. az történt, hogy míg ők odalenn kedélyeskedtek, a mieink előrenyomulva az oroszokat hirtelen meglepték s a már úgy is elázott vitézeket könnyű szerrel elfogták vagy megfutamították.

A szakaszvezető ekkor szomorú ponthoz ért. Meghatott hangon beszélte el, hogy mikor egy hosszú menetelés után a szakaszt összeszámolta, meglepődve vette észre, hogy az önkéntes, aki mindig vele volt, hiányzik. De azért megvigasztalta az édesanyát, mert azt határozottan állította, hogy a fiu nem esett el, hanem elszakadt esapattestétől, legrosszabb esetben fogságba jutott. Az édesanya megnyugvása rövid ideig tartott, hiszen a teljes bizonytalanság, mely anyá szívet nem szorítja össze? S egyszer, talán mikor éppen a fiáról gondolkodott, levelet hozott a postás. Tábori levelet, egyszerű fakó levelet tele sok pecséttel. S a pecsétek orosz pecsétek voltak. Az anya szíve megdobbant, talán az öröm, talán a bánat, vagy éppen mindakettő vegyesen hatolt át keblét. Az öröm, hogy a fia él, a bánat, hogy fogságba jutott. Mert a fiu írta a levelet. Nem volt abban semmi különös, (még az sem volt megírva, hogy ő fogoly, ez csak az orosz pecsétekből volt kivehető.) egyszerű köszöntés az édesanyához, hogy legalább azt tudassa, hogy él, hogy nem következett be az, amitől az édesanya legjobban retteget: a halál!

Megforgatom a fakó levelet, egyszerű magyar tábori lap, (talán a fiu vitte magával), rajta a magyar-osztrák Vörös Kereszt cenzurázó pecsétje, de ezenfelül ott van a német nyelven írott levélkén a kievi postajelzés s egy hosszukás, cirilbetűs pecsét, magyarosan olvasva: Korrespond. Vojennóplyennich. Ez magyarul a „hadifoglyok levelezését” jelenti.

Visszadtam a levélkét s egypár biztató szót szólva távoztam. Egyszerű, mindennapos eset az egész, egy kis kép a mostani háborus életből. Sok sok van ilyen, egyik derűsebb, a másik borúsabb, de ha összeraknók őket, mindenikből ugyanaz áradna ki: a mai idők sajátos lehelete, amely megdobogtatja a szívet, összeszorítja a torkot, egybeforrasztja a könnyeket és mosolyt s kibontakozik belőle a háboru küzdő szelleme.

..HIREK..

...

A téli háboru borzalmai ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadségélyző Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

* **Személyi hírek.** Dr. Hoványi Géza orsz. képviselő a fővárosból hazakereszt Nagyváradra. — Szekeres Ödön, a jászóvári premontrei rend jószágkormányzója Nagyváradra érkezett.

* **Katonai kitüntetések.** Ófelsége a 101-ik gy. é. ben Szabó János főhadnagynak és az ellenség előtt elesett Uitz Antal tart. hadnagynak az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásuk elismeréséül a 3. oszt. katonai érdemkeresztet adományozta és megparancsolta, hogy Huszli Ignác főhadnagynak és Vadász Armin hadnagynak a legfelsőbb dicséret elismerés tudtul adassék. A háboru kezdete óta Nagyváradon állomá-

sozó 70 ik gyalogezredben levő Botyaszki János tart. hadnagynak és Lahrány István Spoljarics István Spontsa Vencel és Socher Nándor századosoknak a 3. oszt. katonai érdemkeresztet adományozta, azonkívül megparancsolta, hogy Potokár Adolf tart. hadnagynak a legfelsőbb dicséret elismerés tudtul adassék.

* **Az utolsó nap a hadikölcsön befizetésére.** Figyelmeztetjük azokat, akik a hadikölcsönre jegyeztek s az összeget nem fizették ki, hogy a jegyzett összeg 40 százaléka befizetésére ma, december 12-én van a záros határidő.

* **Az első szakosztály ülése.** Biharvármegye legfontosabb szakosztálya: az első szakosztály tart ma ülést. A mai ülésen napirendre kerülő ügyek mindenike olyan, hogy megérdemli a törvényhatóság alapos figyelmét. Legfontosabb lesz mindenesetre a közpénzek elhelyezésének ügye. Előreláthatólag ebben a dologban a szakosztály ma nem is fog állást foglalni, hanem teljesen a törvényhatóságra bizza a döntést.

* **Gyászistentisztelet Jancsó Árpád honvédelezredes lelki üdvéért.** Ma, szombaton délelőtt 9 órakor a várad-olaszi plebánia templomban a Kárpátokon hősi halált halt Jancsó Árpád honvédelezredes lelki üdvéért ünnepélyes engesztelő gyászmise fog bemutatni a Mindenhatóknak, melyre az elhunyt rokonai, barátai, tisztelői stb. meghívotnak. Ezen ünnepélyes engesztelő gyászmiséhez az egyházi zenét a helybeli m. kir. honvédelekar fogja szolgáltatni. Az orgonájátéket pedig Beleznay Antal székesegyházi karvezető fogja hozzáadni.

* **Utcák elnevezése Ófelségéről és Vilmos császárról.** A város ügyeinek intézésére is befolyással bíró előkelő férfiak körében mozgalom indult meg, hogy Nagyvárad két utcáját, illetve terét, király Ó Felségéről és hű szövetséges társáról Vilmos német császárról nevezzék el s ez iránt indítványt szándékoznak benyújtani Nagyvárad város törvényhatóságához. Hogy melyik utcákat, illetve tereket nevezzék el a koronás főkről, arra nézve még nem történt megállapodás, de egyhangú a vélemény, hogy a város két legszebb pontjának az elnevezéséről lehet csak szó. Szóba jött pl., hogy Ferenc József térnek leghelyesebb volna, ha a Nagypiac-teret neveznék el, amelynek keleti és déli része ez időszertint ugyan nem mondható valami díszesnek, de bizonyos, hogy nem is olyan soká, az impozáns, hatalmas tér ezeken az oldalakon is szépen kifejlődik. II. Vilmos császárról többen a Bémer-teret óhajtanák elnevezni, akként, hogy egyidejűleg a színház és városi Bazar között levő Bazar-utcat Bémer-utcának neveznék el. Mások viszont azt óhajtanák, hogy valamelyik uralkodóról a hadapródiskola előtti térséget és a Rhédey-kertbe vezető új utat, — amely ma szintén egyik legszebb pontja a városnak — nevezzék el. Mindezek most még csak kombinációk, de hogy minél előbb a megvalósítás stádiumába jut a dolog, az biztos.

* **Magán csomagforgalom a tábori postákkal.** December 5-től bezárólag december 15 ig minden tábori postahivatalhoz újból lehet csomagokat küldeni. A csomag súlya legfeljebb 5 kilogramm, terjedelme pedig bármely irányban 60 centiméter lehet. Tartalmazhat ruházati cikkeken kívül könnyen nem romló élelmiszereket (fűstöltést, szalámit, sajtot, kétszersültet, csokolá-

dét, konzervet, stb.) és dohányt, szivart is. A burkolat csak viaszosvászon, vagy vízálló más szövet, avagy jól leszógezett faláda lehet. A címet lehetőleg magára a burkolatra, vagy külön vászonlapra úgy kell írni, mint a tábori postai leveleknél. A vászonlapot nem szabad a burkolatra ragasztani, hanem tartósan oda kell varrni. Célszerű ha a címrát másolata a csomag belsőjében el van helyezve. A feladó tartozik a szállítólevélre „saját veszélyemre” szavakat felírni. A szállítólevél szelvényére csak a feladó nevét és lakását szabad feljegyezni. Bérmentési díj 60 fillér. Ha a csomagot a címzettnek bármely okból nem lehetne kézbesíteni, a tartalmat a rászoruló legénység közt osztják szét.

*** A Szigligeti-Társaság** — mint arról már hírt adtunk — vasárnap délelőtt 11 órakor a városháza nagytermében tartja, idei második háborus matinéját, melynek műsora a következő:

1. Anglia üzleti háboruja. Irta és felolvassa Kemény Odón, a Társaság vendége. 2. Költemények (Kosztolányi Dezső, Czobel Miska, Barkay Arnold és mások művei.) Előadja Farkas Pál, a Szigligeti-színház művésze. 3. Novella. Irta és felolvassa Antal Sándor a Társaság rendes tagja. 4. Költemények. (Szabolcska Mihály, Nadányi Zoltán és mások művei.) Előadja Rettegny Margit, a Szigligeti színház művésznője.

*** Jablonszky Emil halálához.** Jablonszky Emil városi adópénztárnok hirtelen halála az egész városban mély részvételt keltett. A Concordia temetkezési intézet által felállított díszes ravatalra helyezték az elhunytat; a ravatalt elborították a tisztelők és jóbarátok koszorúi. Nagyvárad város tanácsa a gyászbeset alkalmából tegnap rendkívüli ülést tartott, amelyen Komlóssy József polgármesterhelyettes kegyeletes szavakkal méltatta a város elhunyt legrégebb tisztviselőjének érdemeit, kiváló munkásságát s indítványára elhatározta a város tanácsa, hogy az elhunyt érdemeit és emlékét jegyzőkönyvében megörökíti; részvétiratot intéz a gyászoló családhoz; a tisztikar nevében a koporsóra koszorút helyez és a temetésen testületileg vesz részt. A temetésre vonatkozólag Komlóssy József polgármesterhelyettes a következő felhívást bocsátotta ki:

Felkérem a város törvényhatósági bizottságának t. tagjait, hogy néhai Jablonszky Emil évek hosszú során át volt városi adópénztárnok és bizottsági tagtársunknak folyó hó 12-én, szombaton délelőtt fél 10 órakor, a Báthory utcai 14. számú háznál tartandó végtisztességtételén megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1914. december 11-én. Komlóssy József, polgármester h.

*** Felhívás.** Felhívom azon t. mester urakat, kik iparostanoncsaik az iskolába mindeztideig be nem iratták, hogy azokat a közel napokban multhatatlanul beírassák, ellenkező esetben az iparhatósághoz fog ellennük feljelentés tételét. Egyben tudatom, hogy az ipariskola épületébe — bár a katonai célokra foglaltatott le — bár ki is beléphet ha szándékát, — hogy az ipariskolába jön — a kapusnak megmondja s nem fog elutasíttatni, mint az félreértésből eddig néhány esetben megtörtént. Szüts Izsó, iparisk. igazgató.

*** Háziápolásban levő sebesültek felülvizsgálata.** A cs. és kir. katonai állomásparancsnokság Res. 1431. sz. megkeresése folytán ezennel közhírré teszem, hogy a temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság 2—5248. Prás számú rendelete értelmében a Nagyvárad város területére

háziápolásba szabadságolt s úgy a közös hadsereg, mint a honvédség és a népfelkelés kötelékében álló legénységi állománybeli sebesültek és betegek folyó évi december hó 14-én, hétfőn délelőtt 9 órakor a várban katonai felülvizsgálat alá kerülnek. Miért is felhívom az összes háziápolásba utalt legénységi állományba tartozó sebesülteket és betegeket, hogy a fent jelzett határidőben és helyen a törvényes következmények terhe alatt okvetlenül jelenjenek meg. Nagyvárad, 1914. december 4. Eleméry Ferenc, katonai tanácsnok.

*** Örökbe fogadók figyelmébe.** Nagyvárad város árvaszéke közhírré teszi, hogy a magyar kir. belügyminiszter urnak a hadbavonulhahnak és kiskorú gyermekeinek fokozott gyámhatósági védelme tárgyában 161000—VIII—914. B. M. szám alatt kiadott körrendelete folytán, az örökbe fogadás körüli teendők (kérvények, örökbe fogadási szerződések szerkesztése, a szükséges okmányok beszerzése stb.) ellátásával dr. Dóri István árvaszéki t. ügyészt (Városháza II. emelet 36 ajtó) bizta meg, ki is ezen teendőket hivatalból díjtalanul látja el és adja meg a szükséges utbaigazításokat és felvilágosításokat. Nagyvárad város árvaszékeinek 1914. december 5. napján tartott üléséből. Dr. Istvánffy István, elnök.

*** A B) alosztályhoz tartozó népfelkelők jelentkezése.** A m. kir. nagyvárad 4. népfelkelő parancsnokság megkeresése folytán ezennel felhívom a Nagyváradon tartózkodó: 1895, 1894, 1893, 1892, 1891, 1877, 1876, 1875, 1874, 1873 és 1872. évi születésű B) alosztályú népfelkelők közül a kőműves, ács, földmunkás, kubikos, asztalos mesterséghez tartozókat, hogy 1914 évi december hó 13-án vasárnap délelőtt 9 órakor a nagyvárad 4. m. kir. népfelkelő parancsnokságánál (Rákóczi-ut Markovits ház) a törvényes következmények terhe alatt okvetlenül jelentkezzenek. Nagyvárad, 1914. december 11. Eleméry Ferenc katonai tanácsnok.

x Kőhögés, hurut, rekedtség ellen használjon hurut szeletkét Ára: 60 fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

x Karácsony szenzációja. Aszódy Kossuth utcai központi főtüzletébe és a Rákóczi-ut fiókba a karácsonyi összes cukorkák és csokoládé bonbonok megérkeztek, az eladás nagyban és kicsinyben megkezdődött. Katonáság részére csokoládé nagybani árak számítottak. Karácsonyfára friss szalon cukorkák kilója K 2.20 Ajánlom sok sokféle tea kenyereket, rendkívüli finom halkonzerveimet, gyermekeknek ezer és ezerféle karácsonyi cukorkákat. Kugler Gerbeaud-bonbonok fölerakata. A Kugler Gerbeaud kedvelőtől karácsonyra és újévre előjegyzéseket már elfogadok. — Cognak, rum, lilörök, teák, szalámi, szardínia, pisztáng óriási raktár. Egyidejűleg ajánlom Aszódy 8-féle zamatu pörkölt kávéimat. Nagy raktár fehér kockacukorban, melyet a régi olcsó árban árusítok Rákóczi-ut tea és kávéüzletemben Tea szervizek előnyös árban eladnak. Telefon: Kossuth-utca 635 szám, Rákóczi ut 610 szám. Legfinomabb csokoládés teakenyér egynegyedkiló 1 korona.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár pere alatt teához, a Farkas-féle Rumkivonattal. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

*** Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyveikére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák d. e. 9-től 12-ig.

x Megfagyott, szétlől kivörösödött, kicserepesedett, arcz, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű MARMAT TEJ CRÈME és hozzávaló Borax szappan Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon 13—02

Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-uton kaphatók.

x Családi rum vaníliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kítőnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

A legújabb
kézimunkák
Tátray cégnél
Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

*** Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

Legújabb táviratok.
Döntő harcok előtt.

Budapest, dec. 11. (Hivatalos.) Érkezett délután 4 óra 36 perckor.

Hadműveleteink a Kárpátokban tervszerűen játszódnak le. Az ellenség részéről tegnap többnyire csak az utóvédek fejtettek ki ellenállást, melyeket visszavertünk. Galiciában még nincs döntés. Ahol az oroszok támadtak, mindenütt súlyos vereséget okozva visszavertük. Lengyelországi arcvonalunkon tegnap is nyugalom volt.

Przemyslt az ellenség körül zárja, de nem támadja. A mindég vállalkozó szellemű védőőrség az orvontól tiszteletreméltó távolságban körülzáró csapatokat, csaknem naponként kisebb, vagy nagyobb kitérősekkel nyugtalanítja. Höfer. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Poincaré életveszedelemben.

Genf, december 11. Párisi jelentés szerint Harebruckban tegnapelőtt, mikor Poincaré csapatszemlélet tartott, közvetlen közelében egy német aviatikus, Taube gépéről bombákat dobott le s a robbanás tizenhat katonát megölt. Poincaré elnök sértetlen maradt. (M. T. I.)

Elsülyedt német cirkáló.

Berlin, dec. 11. A Reuter ügynökség jelentése szerint az üldöző angolok elsülyesztették a Nürnberg német cirkálót is. (M. T. I.)

Meghiusult az angol flotta támadása.

Genf, dec. 11. (M. T. I.) Athéni jelentések szerint az angol flotta támadása megghiúsult.

SZÍNHÁZ**Heti műsor.**

Szombaton: Luxemburg grófja.
Vasárnap délután; Vörös ördögök; este: Ezüst pille. (Bemutató előadás.)

A Szigligeti színház művésztétele. Telt ház előtt aratott nagy és megérdemelt sikert a második kabaré est. Minden számot tetszéssel, forró tapsokkal honorált a közönség. Alexander Margitka ének- és Bereczky Gita táncszáma volt a műsor két legérdekesebb pontja. A két urileány szereplését megértő szeretettel fogadta a közönség és sokat tapsolt a kis, tehetséges művésznőknek. Nagyon szép volt Váradi Aladárnak a Nadányi Zoltán gyönyörű versére irt hangulatos zenéje. A dalt Sik Rezső énekelte megkapó közvetlenséggel. Kitűnő konferancier volt Lévai Farkas Pál.

Luxemburg grófja. Ma, szombaton este a Szigligeti-színház műsorának egyik legkedveltebb operettje: a Luxemburg grófja kerül színre, amelynek kedves zenéje és megkapóan szép librettója ezen az estén is bizonyára nagy házat fog vonzani.

Az ezüst pille. Vonzó librettóval kedves zeneszámok ölelkeznek abban a vig operettében, amelyet vasárnap este Ezüst pille cím alatt mutat be a társulat operette-ensembleja. A zeneszámokat Szirmay szerzette, akinek invenciója már nem ismeretlen a színházi közönség előtt. Az Ezüst pille bemutatója kitűnő előadásban kerül színre vasárnap este.

IRODÁLOM

A Társaság. A nagy uri társadalom népszerű folyóirata, a Dobay István dr által szerkesztett „A Társaság” november elején szépirodalmi hetilappá alakult. Ezen a héten immár az ötödik hetiszám hagyta el a sajtót s mind szövegben, mind illusztrációban elsőrangot nyújt olvasóinak. Dobay István mindig érdekes Társaság rovata valóságos fo-

tografiája a háborús társadalom lázasan lüktető életének, a Külföld pedig a legaktuálisabb külföldi eseményekről számol be. Somlay Károly kedves novellája, Juhász Jenő, Lampérth Géza és Korda Pál hangulatos versei. Köröndy Viktor szép cikke, több érdekes apróság és kivált a mindig elegáns tollal irt Divatlevél egészíti ki a lap változatos tartalmát.

Az illusztrációk mind esupa érdekesség és aktualitás. „A Társaság” előfizetési ára egész évre 18 K, fél évre 10 K, negyed évre 5 K. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, Ritz-szálló.

NYILTÉR**Kávéház megnyitás!**

Van szerenésém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a városi Apolló palotában levő

Városi kávéházat

f. évi december hó 5-én, szombaton megnyitottam.

Nagy áldozatkészséggel, a legmodernebb berendezéssel készült kávéházamban 32 eszládi páholy, 4 billiárd asztal áll rendelkezésre. Összes helybeli, fővárosi és vidéki lapok, folyóiratok olvashatók. Szolid polgári árak mellett szolgálók fel színházi vacsorát fehér asztaloknál.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Bürger Ernő

a Városi kávéház tulajdonosa.

Minden este Hamza Gyuszi zenekara játszik.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara.
4456—914. sz.

Verseny tárgyalási hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 86239—914. sz. rendelete alapján közöljük az érdekeltekkel, hogy a császári és királyi hadügyminiszter ur a / . esatolt kimutatásában felsorolt cikkekre versenyt hirdet.

Az illető cikkeket előállító termelők ajánlataikat azonnal nyújtják be a nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamarához, melynek azt saját véleménye kíséretében legkésőbb folyó évi december hó 20-ig elém kell terjesztenie.

Közvetítők és kereskedők jelen pályázatból ki vannak zárva.

A szállítást elnyerő cég az odaitéléstől számított három hét múlva a szállítást megkezdeni köteles s az egész szállítás 1915. évi március hó végéig befejezendő.

Az egységár (darab, pár illetve garnitúra szerint) loco ruhatár állapítandó meg. A katonai és polgári vasuti dijszabás közti különbséget az illetékes vasuti igazgatóságtól visszakövetelhető.

A szóban levő árak a hadvezetőség által megállapított minták szerint készítettők, amely mintákból egy-egy darabot az egyes kamarák a budapesti ruhatárnál megvásárolhatnak. Miután csak ily mintának megfelelő áru szállítható, az ajánlathoz mintát csatolni nem kell.

A gombok (a fehér és fekete csontgombok kivételével) oxydalt vaspléhből valók, de egyébként az előírásnak megfelelőek.

A folyó évi december hó 15-ike után érkező ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.
Nagyvárad, 1914. december hó 7-én.

A nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara:
Dr. Moskovits József s. k. Dr. Sarkadi Lajos s. k.
elnök. titkár.

A szállítandó cikkek megnevezése.

3640 drb.	távírász jelvény
3640 pár	autó jelvény
3640 drb.	léggömb jelvény
10920	skarlatvörös gyorslövő jelvény
1456	füzőld
2184	lovassági
21840	skarlatvörös lövész jelvény
3640	füzőld
5460	lovassági
1820	géppuska
18200	távbeclő jelvény
5460	lovas jelvény
5460	irányzó jelvény
2184	lövegvezető jelvény
5460	tüzérségi lovas jelvény
2184	szekerész lovas jelvény
2184	kormányosi munkás jelvény (a vasuti és táviró ezred számára)
2184	ács jelvény
2184	árkász (pionnier) jelvény
728	munkás jelvény a műszaki tüzérség számára
1820	munkás jelvény az élelmezési csapatok számára
728	kerékpáros jelvény
3640	betegápoló jelvény
2184	távírász jelvény
728	gépkocsivezető jelvény
1092	tollforgó határvadászok számára
1072	határvadász jelvény
3640 pár	gyapjukeztü
564000	készlet világoskék bundaakasztó a prémes kabáthoz (prémes ulánka, prémes attilla)
7820	fekete sárga bundaakasztó a prémes kabáthoz (prémes ulánka, prémes attilla)
218400	készlet csukasziürke köpenyhurok
3640000 drb.	nagy, sima egyenruhagomb (ulánusgomb és olivák kivételével)
364000	kis, sima egyenruhagomb (ulánusgomb és olivák kivételével)
1092000	nagy tüzérgomb
182000	kis
291000	nagy ulánusgomb (Kompassal)
36400	kis
72800	somgomb (oliva)
1820000	fehér horgonygomb
1820000	fekete
364000	kötött alsóing
364000	kötözött alsónadrág pamutból
364000	lábikra melegítő
364	vasutas karszalag tiszték részére
3640	legénység
10920	gyapju vitézkötés huszársákokhoz
1820	kürtzsinór
1820	lábszárvédő
36400	vizveder (itatóveder)
72800	csákánybalta.

Cement, cementcsövek, fedellemez, gipsz,

csatornázás

ismert 16 minőséggel.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
28920—1914. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur 16600—1914. e. n. számú körrendelet folytán ezennel közbiré teszem, hogy a Nagyváradon tartózkodó nagyváradai és idegen illetőségű 1878. évtől 1890. évig bezárólag terjedő időben született azon népfelkelésre kötelezettek bemutatató szemléje, a kik az 1913. év végéig a sorozó vagy vegyes felülvizsgáló bizottság által fegyverképteleneknek osztályoztattak, illetőleg katonai vagy honvéd felülvizsgáló bizottság által hozott határozat alapján a hadsereg, haditengerészet, honvédség vagy csendőrség kötelékéből az 1913. év végéig elbocsáttattak vagy állításkötelezett-ségüknek eddig még eleget nem tettek.

1914. évi december hó 12-ik napjától december hó 22-ik napjáig terjedő időben fog megtartatni a volt csendőr ismétlő iskolában (Lázár Vilmos-utca 3. sz. a.) és pedig a következő sorrendben:

1914. évi december hó 12-ik napján, szombaton a nagyváradai illetőségű és 1890. és 1889. évfolyambeliek (24 és 25 évesek);

1914. évi december hó 14-ik napján hétfőn a nagyváradai illetőségű 1888., 1887., 1886., 1885. és 1884. évfolyambeliek (26, 27, 28, 29 és 30 évesek);

1914. évi december hó 15-ik napján kedden a nagyváradai illetőségű (1883., 1882., 1881., 1880., 1879 és 1878. évfolyambeliek (31, 32, 33, 34, 35 és 36 évesek);

1914. évi december hó 16-ik napján szerdán az október 1—18 napjain tartott népfelkelő bemutatató szemlééről bármely okból elmaradt nagyváradai és idegen illetőségű 1894. 1893. és 1892. évi születésű (20., 21., 22. évesek) népfelkelésre kötelezettek;

1914. évi december hó 17-ik napján csütörtökön a nagyváradon tartózkodó idegen illetőségű 1890., 1889. és 1888. évfolyambeliek (24., 25., 26. évesek.

1914. évi december hó 18-ik napján, pénteken az idegen illetőségű 1887. és 1886. évfolyambeliek (27. és 28. évesek);

1914. évi december 19-ik napján, szombaton az 1885. és 1884. évfolyambeliek (29. és 30 évesek);

1914. évi december hó 21-ik napján, hétfőn az 1883., 1882. és 1881. évfolyambeliek (31, 32, 33 évesek.)

1914. december 22-ik napján, kedden az 1880., 1879. és 1878. évfolyambeliek (34, 35, 36 évesek.)

Ennek folytán felhívom a népfelkelésre kötelezetteket, hogy a meghatározott napokon mindenkor reggel 8 órakor a fent jelzett helyen tisztán, lehetőleg megfürödve, tiszta és rendes öltözetben a legszigorubb büntetés terhe alatt pontosan jelenjenek meg.

Azok a népfelkelésre kötelezettek a kik valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezet papjelöltjei és a véderő törvény 29. §-a szerinti kedvezményt igényelhetnék ebbeli igényüket a népfelkelési bemutatató szemle bizottság előtt érvényesíthetik. Azok, a kik az egyévi önkéntesi kedvezményre igénnyel bírnának tekintet nélkül arra, hogy mikor szerezték meg középiskolai képzettségüket kérhetik, hogy a háboru tartama alatt az egyévi önkéntesi karpaszományt viselhessék.

Az orvosi, állatorvosi vagy gyógyszerészeti tanulmányokat, illetőleg állatorvosi vagy gyógyszerészeti gyakorlatot folytató népfelkelésre kötelezettek alkalmasságuk esetén egészségügyi szolgálatra vagy segédszolgálatra való beosztásukat végezt tanulmányait, illetőleg foglalkozásukat igazolni tartoznak.

Nagyvárad, 1914. december 1.

Eleméry Ferenc,
katonai tanácsnok.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet III-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1915 január 1-én III-ik évtársulatát nyitja meg.

Az első 2 üzletév, — dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredménnyel folyik.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek már most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső-u. 5. sz. a.) Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez, s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 10 fillér. 3 év múlva az évtársulat feloszlik; a tagok a befizetett összeget kikapják s a reájuk eső nyereséget is.

A tagok a befizetett összeg $\frac{4}{5}$ részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betáblázásra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel, s kiki heti betétje arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is, s azokat legmagasabb kamatlábbal kamatoztatja. Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal kérjük a belépni szándékozókat, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Teljes tisztelettel

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

Katonai ruhákat

az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, ősítőny és téli kabátokra felöltőre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

$\frac{1}{4}$ lóerőtől minden nagyságban.

Főszereplő telefonja 55. sz.